

Vergaderjaar 2022–2023

22 054

Wapenexportbeleid

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 387

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 april 2023

Met deze brief geef ik, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, invulling aan de op 20 februari 2023 door het kabinet aangekondigde nieuwe werkwijze om waar mogelijk de Nederlandse militaire steun aan Oekraïne in het openbaar met uw Kamer te delen.¹ Deze stap naar het betrachten van meer transparantie acht het kabinet van groot belang voor het behoud van draagvlak en het voeren van een maatschappelijk debat over het belang van voortdurende militaire steun aan Oekraïne, nu de oorlog zijn tweede jaar is ingegaan. In deze brief wordt de breedte, diversiteit en omvang van de militaire steun vanaf het begin van de Russische invasie voor het eerst inzichtelijk gemaakt. Vanaf heden informeert het kabinet uw Kamer daar waar het kan in het openbaar over de levering van militaire steun aan Oekraïne en blijft uw Kamer via de vertrouwelijke bijlage volledig geïnformeerd over alle leveringen².

Het kabinet houdt er rekening mee dat de Russische oorlog in Oekraïne nog lang kan duren. Zonder militaire steun van partners kan Oekraïne zichzelf niet verdedigen tegen de Russische agressie. De uitkomst van de oorlog is ook voor onze veiligheid van cruciaal belang. Nederland is daarom vastberaden om Oekraïne militair en politiek te blijven steunen om zichzelf te verdedigen tegen de Russische agressie. Bij de levering van militaire goederen blijft de vraag van Oekraïne leidend, in nauwe samenwerking en afstemming met partners en bondgenoten.

Defensie levert steeds meer militaire goederen aan Oekraïne die rechtstreeks bij de industrie worden besteld. Andere landen kiezen er ook steeds vaker voor om meer informatie over steun aan Oekraïne openbaar te maken. Daarnaast heeft transparantie over leveringen van militair materieel een signaalwerking richting zowel Oekraïne als Rusland.

¹ Kamerstuk 36 045, nr. 151.

² Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Per levering wordt een afweging gemaakt of openbaarmaking mogelijk is. De operationele veiligheid blijft leidend in de afweging om informatie al dan niet openbaar te maken. Ook houdt Defensie rekening met de belangen van bij leveringen betrokken derde partijen zoals bondgenoten, partners en de industrie.

Het openbare overzicht van deze brief bevat zowel leveringen vanaf 24 februari 2022, maar ook reeds toegezegde toekomstige leveringen van militaire steun. In de volgende Kamerbrief update leveringen Oekraïne, zal het kabinet enkel de leveringen melden die nieuw zijn ten opzichte van het hier geboden overzicht.

Nederlandse militaire steun

Het onderstaande overzicht bevat een weergave van de sinds februari 2022 aan Oekraïne geleverde militaire goederen, rekening houdend met operationele veiligheid(-soverwegingen). Deze lijst is niet uitputtend.

- Gevechtsvoertuigen
T-72 tanks (45 stuks), YPR-pantserbussvoertuigen (196 stuks), Fennek-verkenningssvoertuigen en Viking-bussvoertuigen. Leopard 1 tanks (ten minste 100 stuks, i.s.m. Denemarken en Duitsland).
- Vuursteensystemen
PzH2000 pantserhouwitser (8 stuks) en 120mm mortieren.
- Luchtverdedigingssystemen
Patriot lanceerinstallaties (2 stuks) met bijbehorende raketten, MR-2 mobiele luchtdoelkanonnen (100 stuks), raketten en raketsystemen voor de luchtverdediging, zoals bijvoorbeeld de Stinger.
- Individuele wapens
diverse mitrailleurs, zoals MAG, Minimi en «.50», (lange afstands-) geweren en pistolen.
- Munitie
Diverse soorten kleinkaliber munitie voor individuele wapens en zware munitie voor gevechtsvoertuigen en kanonsystemen, anti-tank munitie, zoals LAW en Panzerfaust.
- Sensoren en waarnemingsmiddelen
diverse soorten drones (143 stuks met toebehoren), radar en detectiesystemen, zoals grondsensoren, en in totaal 1.037 stuks nachtzichtapparatuur, waaronder helderheidsversterkers en warmtebeeld kijkers.
- Bruggen (21 stuks)
Baileybruggen (15 stuks) en m³ pontonsystemen (6 stuks).
- Voertuigen (441)
4-tonner vrachtwagens, Amrook voertuigen en ambulances.
- De-mining equipment
scanjack mijnruimininstallatie (1 stuks), Bozema mijnruimininstallatie (2 stuks), mijndetectoren, mijnprikkers en EOD uitrusting.
- Voertuigen (6 stuks). 2 Mijnenjagers van de Alkmaarklasse
- Veldhospitals (10 stuks)
- Tenten (300 stuks)
- (Mobiele-) veldkeukens (31 stuks)
- Aggregaten (676 stuks)

- Reservedelen voor diverse soorten voertuigen en (wapen-)systemen
- Logistiek materiaal, zoals hijskranen (2), shovels (10) en heftrucks (21)
- Persoonlijke uitrusting, waaronder kleding, helmen, schervestten
- Rantsoenen
- Medische goederen, zoals persoonlijke EHBO-pakketten, medicijnen
- Brandstoffen, zoals diesel en kerosine

Financiële stand van zaken levering van militaire goederen

De totale waarde van de geleverde militaire steun aan Oekraïne bedroeg op 5 april jl. ongeveer 1,2 miljard euro.³ De Nederlandse steun bestaat uit:

- *Directe levering:* Tot en met 5 april jl. is ruim 588 miljoen euro aan materiële steun geleverd. Dit bedrag betreft de boekwaarde van het geleverde materieel. In de vorige Kamerbrief update leveringen militaire goederen aan Oekraïne (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 380) stond de boekwaarde van het geleverde materieel op ruim 463,8 miljoen euro. Zoals in de vorige update vermeld, wil Defensie het geleverde materieel waar nodig zo spoedig mogelijk aanvullen of vervangen. De totale vervangingswaarde van de materiële steun bedroeg op 5 april 2023 in totaal 912 miljoen euro. In de vorige Kamerbrief (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 380) stond de totale vervangingswaarde van de materiële steun op 771,3 miljoen euro (peildatum 24 januari 2023).
- *Commerciële levering:* De waarde van de commercieel verworven militaire goederen ten behoeve van Oekraïne bedraagt op dit moment circa 121 miljoen euro (t.o.v. 57,8 miljoen op 24 januari jl.).⁴
- *Bijdrage International Fund for Ukraine:* Nederland heeft een bijdrage gedaan van 100 miljoen euro voor het *International Fund for Ukraine* (IFU), zoals eerder met de Kamer gedeeld (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 377). Het IFU is een belangrijke manier voor de deelnemende landen om direct bij de industrie goederen te kopen voor steun aan Oekraïne. Het eerste militaire pakket ter waarde van € 271 miljoen is inmiddels bekrachtigd. Het IFU is bezig met de tweede tranche. Voor het fonds is op dit moment het totaalbedrag van € 589 miljoen ingelegd door deelnemende landen.
- *NAVO-trustfund:* Nederland draagt in totaal 100 miljoen euro bij aan het *NAVO Ukraine Comprehensive Assistance Package* (UCAP). Uit het UCAP levert NAVO niet-letale steun als brandstof, medische voorzieningen, winteruitrusting en *drone jammers*, zoals eerder met de Kamer gedeeld (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 377).

Toetsing

Voor alle leveringen is waar nodig, een zorgvuldige, maar gezien de uitzonderlijke omstandigheden versnelde, toetsing aan de EU wapenexportcriteria verricht door de Minister van Buitenlandse Zaken waarna door de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking een exportvergunning is afgegeven.⁵ Ook bij eventuele nieuwe leveringen zal deze zorgvuldige en versnelde toetsing plaatsvinden.

³ Ten opzichte van ca. 1,07 miljard euro op 24 januari jl. (Kamerstuk 22 054, nr. 380).

⁴ Dit is de waarde van de goederen die niet uit eigen voorraad zijn geleverd. Vanaf heden worden de bedragen van de commerciële levering en de gerealiseerde bedragen van het trilateraal steunpakket (waarvoor Nederland 120 miljoen euro heeft gealloceerd (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 374)) gecombineerd weergegeven. Daarmee wordt de wijze van rapporteren over het trilaterale steunpakket in lijn gebracht met de wijze van rapporteren over commerciële leveringen, daar dit pakket uitsluitend wordt ingezet voor commerciële levering aan Oekraïne.

⁵ De toetsing van specifieke transacties aan de EU wapenexportcriteria kan op verzoek vertrouwelijk worden ingezien.

Effecten krijgsmacht

De effecten van de geleverde steun op de gereedheid van de Nederlandse strijdkrachten zijn, gezien de huidige omstandigheden, door Defensie als acceptabel beoordeeld. De voortdurende ondersteuning van Oekraïne en met name leveringen uit (operationele) voorraden hebben consequenties voor de eigen gereedstelling en inzet. Daarnaast heeft de voortdurende militaire steun aan Oekraïne een vertragend effect op verwervingsprojecten. Defensie neemt maatregelen om deze gevolgen te mitigeren. Zo zijn er maatregelen om de aankoop van vervangend materieel te versnellen en wordt project- en inkoopcapaciteit zo efficiënt mogelijk benut. Het kabinet houdt ook bij toekomstige verzoeken aandacht voor de effecten op de gereedheid.

Europese Vredesfaciliteit

Vanuit de Europese Vredesfaciliteit (*European Peace Facility* - EPF) is momenteel 3,5 miljard euro beschikbaar gesteld voor de levering van militair materieel vanuit de EU-lidstaten. Voor leveringen tot eind november 2022 krijgt Nederland ongeveer 202,9 miljoen euro gecompenseerd. Tot op heden heeft Nederland 516 miljoen euro gedeclareerd. Besluitvorming over de vierde tranche declaraties (voor leveringen vanaf december 2022) loopt nog. Uw Kamer wordt via de reguliere leveringenbrieven op de hoogte gehouden van declaraties en compensatie via de EPF.

De Minister van Defensie,
K.H. Ollongren